

Port popular barbatesc din Centrul Câmpiei Transilvaniei

Câmpia Transilvaniei este zona de mare întindere din Transilvania aflată între Culoarul Mureșului (la S) și valea Someșului Mare (la N) iar de jur împrejur este delimitată de un lanț întreg de orașe mai mici și mai mari, cum ar fi: Cluj-Napoca, Dej, Bistrița, Reghin, Tg.-Mureș, Turda.

Câmpia Transilvaniei stabilește legătura între zonele folclorice aflate în vecinătatea ei: zona Năsăudului, a Bistriței, Călata, Țara Moților și Secuimea, având totuși un mod de viață și o cultură specifice “câmpiei”.

Aici trăiesc împreună români, maghiari, țigani și în Nord sași. În ciuda diferențelor etnice și a apartenenței religioase diferite, trăind împreună apare o legătură interetnică puternică.

Una din cele mai importante caracteristici a portului popular din Câmpia Transilvaniei este simplitatea.

În lucrare încerc să fac cunoscut portul popular bărbătesc din câmpie. Portul popular bărbătesc se compune din următoarele piese: cămașă, cravată, izmene, șolovari, cioareci, curea lată, cheptar, laibăr, suman, huios, cojoc, bondă, glugă, opincă, cizmă, șapcă, clop.

Cămașa (fig.1)

La începutul secolului XIX. Cămașa croită din pânză era purtată de români și maghiari în mod puțin diferit.

Românii aveau cămașa lungă și o purtau peste ȋtari, iar maghiarii aveau cămașa mai scurtă și o purtau ori peste ȋtari.

Cămășile vechi erau croite fără guler având doar o bentiță cusută cu ornamente și cu mânecile largi. Mai ales ciobanii au păstrat și în zilele noastre cămășile cu mânecile largi, pentru că în timpul mulsului este mai ușor de suflecat.

În jurul anului 1918 în satul Cătina (Katona- comună în județul Cluj, situată în Câmpia Fizeșului) au apărut cămășile cu guler și cu pumnișori.

Cămășile croite cu pavă pentru umăr și încrețite la gât se legau la gât și la mâneci cu șnur , doar prin anii 1930 au apărut nasturii din porțelan.

Cravata

Se poartă de sărbători și iarna. Cravata lungă de 1 m și îngustă de o jumătate de palmă este din mătase și se înfășoară în jurul gâtului legându-se în față.

Izmene (fig.2)

Izmenele erau făcute din trei lățimi. La mijloc între craci se bagă un petec de formă pătrată pentru fund. Izmenele de purtat se confecționeau din cânepă, iar cele de sărbătoare din lână urzită sau din lână bătută cu in. La talie făcea un tiv și se lega sfoară.

Șolovari

Se purtau în loc de izmene, șolovari. Sunt izmene cu cracii strâmțați confecționați din pânză.

Cioareci (fig.3)

Înainte primul război mondial peste izmene bărbații îmbrăcau cioareci din pănură tivită. Cioarecii erau croiți din două lățimi, dintr-o lățime tăindu-se un crac. Acoperitul era o bucată de forma pătrată din postav, care era pusă la deschizătura din față, întreclinul pentru fesă și față, folosind la acoperirea tăieturii. La părțile laterale a cracilor erau cusute câte o dungă din postav negru sau albastru.

În anii 1920 în centrul Câmpiei mulți au început să poarte cioareci de culoarea gri. Cioarecii ca și alte piese de îmbrăcăminte mai simple se confecționeau acasă în săptămânile dinaintea Crăciunului. Croitorul din sat doar le croia, contra servicii. Cioarecii mai noi cu acoperitor în față, cu buzunare le croiește doar croitorul din sat.

Curea lată (fig.4)

Cureaua lată de 12-20 cm cu 3-4 cataramă se folosea pentru a “ține” mijlocul. Românii strângeau și cămașa cu ea și cureaua lor era mai bogat ornamentată ca a maghiarilor.

Cureaua lată de obicei se cumpăra din bâlciuri de tăbăcarii din Bistrița sau Tg.-Mureș.

În anii 1920 maghiarii nu prea mai purtau cureaua lată, doar bătrânii cine aveau hainele vechi fără buzunare, astfel briceagul, țigara etc. le puneau în buzunarele curelei.

Prin anii '40 și românii au început să nu mai poarte cureaua lată și nici cămășile lungi. În zilele noastre toți poartă curele mai înguste, cumpărate din comerț.

Cheptar (fig.5)

Vesta ce se purta peste cămașă era “cheptarul înfundat” confecționat din piei de miel, care se încheia lateral.

La începutul secolului XIX apar cheptarii mai largi cu nasturi în față.

Cheptarele lungi până la șolduri care se purtau la muncă erau mai simple, cele purtate de sărbători erau încărcate cu elemente decorative, iar oamenii mai înstăriți purtau cheptare ornamentate mai deosebit. Cheptarele mai simple erau confecționate de oricare cojocar din sat.

Cheptarele decorate, ornate se cumpărau de la cojocarii din Reghin, Chesău (Mezőkeszű) sau Gherla.

Laibăr (fig.6)

În anii 1930 tinerii au început să poarte în loc de cheptar, laibăr. La începutul secolului, laibărul era confecționat din postav alb și legat la gât cu șnur, prin anii 1920 laibărul de culoarea gri și negru era mai uzual, iar croiala laibărului s-a schimbat.

În zilele noastre laibărul este croit cu buzunare, cu nasturi în față și cu guler răsfrânt.

Suman (fig.7)

Sumanul confecționat din postav negru era purtat atât de români, cât și de maghiari peste cheptar în timp de iarnă.

Sumanele evazate, cu guler au fost confecționate de sumănari. Postavul era cernit de obicei acasă în fiertura din coaja de arțar, șovârf și piatră vânăță, sau veneau cei din Ibănești (comună aflată în zona Dealurilor Mureșului, pe râul Gurghiu) și strângeau pânzele și stofele pentru vopsit.

Huioș

A apărut în ultima parte a secolului XIX și înlocuia sumanele. Huioșul cu guler și ornamentat cu șnur negru sau albastru la partea de jos și la mânecă, era făcut din postav alb țesut în casă.

Prin 1922 în satul Cătina apare huioșul de culoarea gri, care era obiect de discuție în sat: “Ce-i mă Ioane, te-ai îmbrăcat în piele de măgar?” După al doilea război mondial huioșul gri era foarte răspândit, dar din păcate în zilele noastre se poartă în locul lui ,jerseu.

Cojoc

În Câmpie în toate satele este o haină cunoscută, dar foarte puțin purtată. Cojocul este o piesă foarte scumpă, confecționat din piele de oaie, este o haină evazată și prinsă cu nasturi în față.

Cojocarii din Chesău confecționau cele mai frumoase cojoace. Cojoacele sunt ornamentate cu flori și ghiare de vultur lucrate din piele la mânecă și pe marginea buzunarelor.

Bondă

Era folosită mai ales de căruțași și păstori, deoarece le ținea cald în timp de iarnă, în frig și vânt. Bonda se confecționa din pielea a șase oi, evazat, cu guler mare atârnat în spate.

Glugă (fig. 8)

Pe timp de ploaie păstori au pus pe cap gluga confecționată din postav alb dintr-o bucată dreaptă. Bucata era îndoită la mijloc, într-o parte era cusut, iar la celălaltă de la cap până la gât s-a tăiat o bucățică pe care au decorat-o la margine.

În 1954 doar Botezatu Iuon, fost cioban la domni a mai purtat glugă.

Opinca (fig.9)

În Câmpie până la mijlocul secolului XIX opinca era încălțăminte folosită la muncă. Opinca se confecționa din piele de vacă sau din talpă de piele tăbăcită. Cei săraci aveau grijă și de opinci, astfel vara umblau desculți.

Sub opinci vara se purtau obiele din pânză, iarna obiele de lână înfășurați deasupra cioarecilor și legați cu fâșia de piele (șnur) a opincii.

Cizma (fig.10)

Pe vremuri cizma se folosea doar de sărbătorin și iarna. Cizmele erau purtate de flăcăi prima dată când urmau să se însoare. Erau simple și interesant este faptul că ambele cizme erau la fel (nu exista una pentru piciorul drept și una pentru piciorul stâng).

Cizmarii din sat făceau cizme cu cusătură laterală, cu carâmb moale cu șnur, cu nasture de piele și în loc de tocuri doar cu potcoavă. După anii 1940 lângă cizme mai purtau și cizme cu carâmb scurt, sau bocanci de piele.

Clop (fig.11)

Bătrânii purtau părul lung prins în spate, tinerii din anii 1920 purtau părul tuns. Vara din cauza căldurii se poartă și azi clop de paie legat cu o panglică de culoarea maro.

Clopul de păr purtat de sărbători se cumpăra și se cumpăra de la oraș.

Pe timp friguros se poartă șapcă de blană. Românii purtau șapca de blană cu vârful în afară, maghiarii cu vârful pliat înăuntru.

Costumul popular azi se poartă mai rar, doar cu ocazii speciale: sărbători religioase, nunți, doar câteva piese a costumului popular sunt purtate mai des, ca: clopul de paie, șapca, laibărul și cămașa.

FUNDAȚIA ECOLOGICĂ „DIMITRIE CANTEMIR”
GRUP ȘCOLAR PREUNIVERSITAR – IAȘI
ȘCOALA POSTLICEALĂ ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR

Portul popular barbatesc din Centrul Câmpiei Transilvaniei

ÎNTOCMIT,

SÁNDOR ÁGNES ADRIEN

-anul 2001-